

Hrvatski restauratorski zavod slavi 70. rođendan izložbom u MUO koja otkriva najveće tajne umjetničke baštine na koje su naišli i objašnjava njihove mistične tehnike rada

NAJOPSEŽNIJI ZAHVAT Prikaz slike "Susret pape Lava I. Velikog s Atilom" Carla Marattija, koja je veličine prosječne garsonijere, prije i poslije restauratorskog zahvata

POD NJIHOVIM PRSTIMA i Gospa je od brinete postala plavuša

Jelena Ružić

– Kada sam u jednom razgovoru spomenula da se bavim restauriranjem, pitali su me radim li u menzi. Ljudi jednostavno nisu upućeni što mi radimo i nisu svjesni koliko je naš posao zahtjevan – započinje Iva Koci iz Hrvatskoga restauratorskoga zavoda (HRZ). Da bi javnosti približili svoju djelatnost, ali i da bi na prigodan način proslavili svoj 70. rođendan, HRZ je postavio u Muzeju za umjetnost i obrt (MUO) izložbu "Tajni život baštine". Tako su se kao eksponati pronašli najzanimljiviji konzervirani i restaurirani radovi iz cijele Hrvatske za čiju je dugovječnost i dobro stanje zaslužan upravo HRZ.

Kist od dlake vjeveričina repa

Neki od najpoznatijih radova koji su zahvaljujući našim restauratorima i konzervatorima dobili novo ruho svakako su majstorski opusi Ivana Duknovića, Jurja Dalmatinca, Ivana Komersteinera, obitelji Straub ili Ivana Meštrovića, djela Julija Klovića, Lovre Dobričevića, Tiziana Vecellija, Tintoretta, Ivana Krstitelja Rangera, Vlahe Bukovca... Osim toga, tu su i katedrale u Šibeniku, Trogiru, Poreču, stećci, različiti tekstilni i drveni predmeti, mozaici...

– Nailazili smo na zbilja neobične predmete. Recimo, na Žumberku smo naišli na prsluk koji je najstariji kompletan ženski odjevni predmet na području Hrvatske, a kad smo ga pronašli, bio je jedna zgužvana lopta koja je sličila na sve, ali ne na odjevni predmet. Svaki je projekt zapravo novo putovanje – govori Koci, jedna od autorica izložbe. Za svoje radove Zavod je dobio niz nagrada: od "Vicka Andrića", preko nagrade Europske unije za kulturnu baštinu do nagrade "Europa Nostra". Nizom interaktivnih eksponata posjetitelji izložbe na, kako kaže Koci, svima razumljiv način mogu vidjeti s čim se u Zavodu susreću svaki dan.

– U našem poslu najbitnije je donijeti dobru odluku. Nekada je predmetu dovoljno konzerviranje jer original je toliko oštećen da restauriranje nema smisla. Upravo zato napravili smo jednu igru "Labirint restauratorskih odluka" u kojoj je posjetiteljima prikazan predmet koji traži određeni zahvat. Slijedeći svoje odluke, na kraju se može vidjeti što su učinili s našim predmetom – objašnjava Koci. Predmeti se u praksi najčešće samo konzerviraju, ali opet, ističe Koci, teško je generalizirati budući da je svaki projekt priča za sebe. Izložci su obogaćeni i zanimljivim činjenicama koje su raštrkane po muzeju. Tako se može doznati kako su restauratorima u poslu korisne

IVA KOCI iz HRZ-a objasnila je da je "Autoportret sa psom" M. Kraljevića isprva bio slika Kraljevića i nekog gospodina (lijevo gore). Restaurirani prsluk s Titanica i ponovno spojena zgnječena pisanica iz 15. st.

pougljene mljevene koštice badema i breskve jer se tako dobiva jedna vrsta crnoga pigmenta. Isto tako, tijekom restauracije jednog jatagana u Sinju, odnosno povijesnoga turskog mača, u njegovim je koricama pronađen naknadno ugrađeni dio pločice s brojem šasijske Mercedes, a tu su i zanimljivosti o samom alatu koji restauratori koriste.

– Za tretiranje drvenih predmeta, recimo, najbolje je koristiti kistić od vjeveričina repa. Često nam nedostaje nekih alata pa smo prinuđeni i sami ih izradivati – govori Koci.

Izložba posjetiteljima može poslužiti i kao povijesno putovanje različitim umjetničkim epohama pa se tako vidi kako je Gospa od brinete postala plavuša, da su nagu Magdalenu odjenuli, ali i da je famozni "Autoportret sa psom" Miroslava Kraljevića isprva bio slika Kraljevića i nekog gospodina koji je, iz tko zna kojih razloga, "postao" sivkasto-zeleni zid.

Odjenuli nagu Magdalenu

– Umjetnost je kao moda. Ljudi su bojili i korigirali originale što zbog trendova tadašnjega vremena, što zbog svjetonazora. U vrijeme kada je čednost bila jedini ispravan način razmišljanja žene su se "oblačile", a neki su ljudi prebojeni, kao u Kraljevićevu primjeru, možda jer gospodin sa slike nije nešto platio... Svatko može interpretirati na svoj način – govori Koci. Neki su od zanimljivijih restauriranih eksponata i prsluk s Titanica, jedini takav u Europi, ali i "Susret pape Lava I. Velikog s Atilom" Carla Marattija koji je veličine jedne prosječne garsonijere. Da je posao restauratora kompleksan, ali i da su rezultati njihova rada fascinantni, pokazuje i pisanica iz 15. stoljeća pronađena u blizini Bjelovara.

– Zgnječena pisanica pronađena je na jednom arheološkom nalazištu, oslikana je tradicijskim ukrašavanjem voskom i odličan je primjer da restauratori mogu obnoviti i najneobičnije predmete – govori Koci te dodaje da je jedino bitno u tom procesu koristiti reverzibilne materijale koji se, u slučaju pogreške, lako mogu ukloniti. Pored svih "zemaljskih" stvari, izložba otkriva i tajne koje kriju dubine Jadranskoga mora, a sve to moguće je pogledati do 3. veljače 2019. dokad je "Tajni život baštine" otvoren javnosti. ●